

Instanța de fond: N. Pasecinic
Instanța de apel: Șt. Starciuc, A. Curdov, M. Galupa

ÎNCHEIERE

23 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele completului,
Judecători

Svetlana Filincova,
Dumitru Visternicean, Nicolae Craiu

Examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,
în cadrul cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată depusă de
Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva lui Igor Lambă, Aurel Burlacu
și Vitalie Cotorobai cu privire la încasarea în ordine de regres a sumei,
împotriva deciziei Curții de Apel Comrat din 25 ianuarie 2018, prin care a
fost respins cererea de apel depusă de Ministerul Justiției și menținută Judecătoria
Chișinău (sediul Buiucani) din 24 februarie 2017,

c o n s t a t ă :

La 01 februarie 2016, reclamantul Ministerul Justiției al Republicii Moldova
s-a adresat la Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău cu cerere de chemare în
judecată împotriva lui Igor Lambă, Aurel Burlacu și Vitalie Cotorobai cu privire la
încasarea în ordine de regres a sumei de 419 240 lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul Ministerul Justiției a indicat, că la 24
februarie 2015 Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat hotărîrea în
cauza Ciobanu vs. Republica Moldova, care a devenit definitivă la 24 mai 2015. În
această speță, reclamanta Veronica Ciobanu s-a plâns în fața Curții Europene, că
autoritățile naționale au eșuat să efectueze o investigație efectivă cu privire la
circumstanțele decesului soțului ei, contrar obligațiilor sale în temeiul articolului 2
din Convenție. În motivarea cererii sale Ciobanu Veronica a indicat că soțul ei
decedat, Alexandru Ciobanu („victima”), activa în calitate de taximetrist și a
decedat la locul de muncă, într-un accident rutier. Accidentul rutier a avut loc la 06
aprilie 2008, aproximativ la ora 23:30, pe o stradă iluminată cu două benzi pe sens,
cu circulație reversibilă, în orașul Hîncești. Limita de viteză era de 40 km/h, iar
marcajul format dintr-o linie îngustă continuă aplicată la mijlocul carosabilului
interzicea depășirea. La marginea carosabilului era amplasată o stație de alimentare
cu petrol, iar o linie îngustă discontinuă permitea intrarea vehiculelor la stația de
alimentare de pe partea opusă a carosabilului. Existau două versiuni ale
evenimentelor care au avut ca urmare producerea accidentului rutier.

Prima versiune este bazată pe declarațiile a doi martori oculari, iar a doua

versiune a evenimentelor era a conducătorului automobilului gri implicat în accident. La 23 martie 2009, Procuratura raionului Hîncești a dispus încetarea urmăririi penale cu privire la circumstanțele decesului lui Alexandru Ciobanu. Procurorul a considerat că declarațiile martorilor oculari urmează a fi apreciate critic, deoarece contravin concluziilor expertizelor auto-tehnice și trasologice. Pe de altă parte, a considerat că declarațiile conducătorului automobilului gri se coroborează cu concluziile expertizelor respective.

În consecință, procurorul a acceptat ultima versiune a faptelor și a stabilit că victima era responsabilă de producerea accidentului rutier. Reclamanta a contestat ordonanța Procuraturii raionului Hîncești din 23 martie 2009 privind încetarea urmăririi penale, invocând, inter alia, că nu a fost implicat expertul independent ales de ea la efectuarea expertizei în comisie și că nu a fost efectuată o confruntare între unul din martori și conducătorul automobilului gri. La 9 aprilie 2009, procurorul ierarhic superior din cadrul Procuraturii raionului Hîncești a respins plângerea reclamantei și a menținut ordonanța de încetare a urmăririi penale emisă, la 23 martie 2009 de Procuratura raionului Hîncești. Procurorul a considerat că nu era necesară efectuarea unei confruntări, dispunerea și efectuarea unei expertize suplimentare de către o instituție independentă, deoarece de către organul de urmărire penală au fost acumulate suficiente probe, care au stabilit adevărul în cauza penală. Reclamanta a depus o plîngere împotriva ordonanței privind încetarea urmăririi penale emisă de Procuratura raionului Hîncești la 23 martie 2009 de către judecătorul de instrucție, care a respins plângerea sa la 14 mai 2009.

În fața Curții Europene, reclamanta s-a plâns despre încălcarea articolului 2 din Convenție, pe motiv că nu a fost efectuată o investigație efectivă cu privire la circumstanțele accidentului rutier care s-a soldat cu decesul soțului ei. De asemenea, ea s-a plâns despre încălcarea articolului 6 din Convenție, pretinzând că urmărirea penală desfășurată în legătură cu producerea accidentului rutier, în rezultatul căruia soțul ei a decedat, nu a fost echitabilă. Totuși, Curtea a considerat că este oportun să examineze doar în temeiul articolului 2 din Convenție.

Examinând cauza în fond, Curtea Europeană a constatat, că modul în care autoritățile naționale au desfășurat urmărirea penală, poate crea impresia unui observator independent, că ele nu au încercat să elucideze circumstanțele cauzei și să descopere adevărul. Prin urmare, a avut loc încălcarea articolului 2 din Convenție sub aspect procedural. În aceeași ordine de idei, Curtea Europeană a notat că, la caz, erau doi martori ai accidentului care au relatat fapte similare. În particular, ei au susținut că victima se deplasa pe traseu, semnalizând virajul la stânga, a încetinit și a virat spre stânga în locul în care era permis virajul la stânga. Potrivit declarațiilor lor, automobilul gri se deplasa pe banda de sens opus cu o viteză excesivă, în aceeași direcție ca și automobilul victimei, atunci când a tamponat automobilul victimei. De asemenea, rezultă că, conducătorul automobilului gri nu a frânat înainte de impact. Aceste declarații, care au fost contestate doar de conducătorul automobilului gri, au fost respinse de către procuror ca nefiind plauzibile, deoarece acestea erau considerate neconsecvente cu

concluziile expertizelor auto-tehnice și trasologice, care au stabilit că conducătorul automobilului gri nu a dispus de posibilitatea tehnică de a evita impactul prin frânare.

Examinând rapoartele de expertiză auto-tehnice și trasologice, pe care s-au bazat procurorii la emiterea ordonanței de încetare a urmăririi penale, Curtea a notat că acestea s-au limitat doar de a răspunde la întrebarea ipotetică dacă un autoturism BMW modelul celui implicat în accident ar fi dispus de posibilitatea tehnică de a evita impactul prin frânare, în cazul în care s-ar deplasa cu o viteză de 50 km/h și dacă distanța dintre acest autoturism și automobilul victimei a fost de 28 metri în momentul în care ultimul a început manevra de virare spre stânga.

Răspunsul experților a fost că, în asemenea circumstanțe, impactul nu ar fi putut fi evitat, deoarece distanța de frânare a automobilului gri ar fi fost de cel puțin trei metri mai mare decât distanța imaginată dintre acesta și automobilul angajat în manevra de virare. Acesta a fost într-adevăr un exercițiu ipotetic pentru că, așa cum reiese în mod clar din materialele cauzei, nici viteza automobilului gri, nici distanța dintre acesta și automobilul victimei nu au fost stabilite în cadrul urmăririi penale în aceste circumstanțe, Curtea fiind surprinsă de faptul că procurorul a considerat că este posibil să respingă declarațiile concludente ale martorilor, care erau consecvente între ele, pe baza unei speculații pur ipotetice, care nu avea nici o legătură cu circumstanțele de fapt ale cauzei.

De asemenea, Curtea a notat că pe parcursul urmăririi penale nu s-a depus nici un efort pentru a stabili unul din elementele bază în această cauză, și anume care a fost viteza cu care se deplasa automobilul gri înainte de impact, acesta fiind într-adevăr un element-cheie, în special, având în vedere declarațiile martorilor, potrivit cărora automobilul gri se deplasa cu o viteză mai mare de 100 km/h, pe un traseu, unde viteza a regulamentară este de 40 km/h. Ofițerul de urmărire penală nu a considerat necesar să stabilească viteza reală cu care se deplasa automobilul, deși reclamanta a solicitat în mod expres acest fapt la 28 mai 2008. Abia la 29 august 2008, după cinci luni de la producerea accidentului rutier, ofițerul de urmărire penală a considerat necesar să fie stabilită viteza de deplasare a automobilului gri printr-o expertiză tehnică. Ofițerul de urmărire penală a acceptat cu ușurință răspunsul expertului precum că viteza de deplasare a automobilului gri nu putea fi determinată și nu a întreprins alte acțiuni de urmărire penală în acest sens.

În afară de deficiențele semnificative menționate supra, Curtea a notat, de asemenea, că unul dintre martori, a fost audiat abia la 17 octombrie 2008, după mai mult de 6 luni de la producerea accidentului rutier.

Mai mult, familiei victimei i s-a refuzat numirea unui expert sau specialist recomandat de ei pentru a participa la efectuarea expertizei în comisie, iar procurorul a dispus de a restitui automobilul gri posesorului până la efectuarea unei expertize auto-tehnice.

Astfel, potrivit dispozitivului hotărârii în cauză, Guvernul Republicii Moldova a fost obligat să achite în beneficiul reclamantului suma de 20 000 Euro pentru prejudiciul moral, care trebuia să fie convertite în lei moldovenești conform

ratei de schimb aplicabile la data efectuării plății, plus orice taxă care poate fi percepută.

La 12 august 2015, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova a transferat suma de 419 240 lei în contul lui Ciobanu Veronica, conform ordinului de plată nr.160.

Astfel, din conținutul hotărârii Curții Europene a Drepturilor Omului nr. 62578/09 din 24 februarie 2015, pronunțată în cauza Ciobanu vs. Republica Moldova, s-a menționat că, prin acțiunile inacțiunile organelor de drept, care au efectuat și au ghidat urmărirea penală pe cauza accidentului rutier ce a avut loc la 06 aprilie 2008, în urma căruia a survenit decesul lui Alexandru Ciobanu, a avut loc încălcarea articolului 2 din Convenție sub aspect procedural.

Din materialele cauzei s-a constatat că, procurorul care a condus în numele statului urmărirea penală pe cauza vizată a fost - procurorul în Procuratura raionului Hîncești Igor Lambă; procurorul ierarhic superior care a examinat plângerile înaintate împotriva acțiunilor/inacțiunilor procurorului vizat mai sus a fost - procurorul raionului Hîncești, Aurel Burlacu; judecătorul de instrucție care a efectuat controlul judiciar pe marginea urmării penale menționate a fost - judecătorul de instrucție în cadrul Judecătoriei Hîncești Vitalie Cotorobai.

Reclamantul a considerat că, cele relatate mai sus indică asupra faptului că sunt întrunite condițiile prevăzute de lege privind tragerea la răspundere materială a pârâților Igor Lambă, Aurel Burlacu, Vitalie Cotorobai în ordine de regres și anume: existența faptului prejudiciului cauzat statului (suma de 419 240 lei achitată din bugetul de stat); vinovăția pârâților (constatăta prin hotărârea Curții Europene a drepturilor Omului nr. 62578/09 din 24 februarie 2015); legătura cauzală dintre vinovăția pârâților (încălcarea articolului 2 din Convenție sub aspect procedural) și prejudiciul cauzat (suma de 419 240 lei achitată din bugetul de stat).

Reclamantul Ministerul Justiției al Republicii Moldova și-a întemeiat pretențiile în temeiul prevederilor art. 5, 7, 55, 56, 166-167 al Codului de procedură civilă, art. 1398, 1414, 1415 al Codului civil, al prevederilor Legii nr. 151 din 30.07.2015 cu privire la Agentul guvernamental, solicitând încasarea în mod solidar, în ordine de regres de la Igor Lambă, Aurel Burlacu, Vitalie Cotorobai în beneficiul statului a sumei de 419 240 de lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 24 februarie 2017, a fost respinsă ca neîntemeiată, cererea de chemare în judecată înaintată de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva lui Igor Lambă, Aurel Burlacu și Vitalie Cotorobai cu privire la încasarea în ordine de regres a sumei de 419 240 de lei.

Prin decizia Curții de Apel Comrat din 25 ianuarie 2018, a fost respins cererea de apel depusă de Ministerul Justiției și menținută Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 24 februarie 2017.

La 16 martie 2018, Ministerul Justiției a depus cerere de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Comrat din 25 ianuarie 2018, solicitând casarea acesteia și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie

admisă integral.

În motivarea recursului declarat, Ministerul Justiției a invocat că instanța de apel la pronunțarea deciziei a apreciat arbitrar probele.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele pricinii și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de către Ministerul Justiției, neîntemeiat și care urmează a fi declarat inadmisibil, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de Ministerul Justiției, nu pot duce la admisibilitatea recursului, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsite de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor factice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de

nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurentului, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestuia cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea recursului ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de Ministerul Justiției.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului

Svetlana Filincova,

Judecători

Dumitru Visternicean,

Nicolae Craiu